

FYLKESMANNEN I HEDMARK
Miljøvernavdelingen

Inspeksjon ved Nord-Odal kommune, Sand RA

Endelig rapport.

Kommunens adresse:	Herredsvg. 2 2120 Sagstua	Tlf. nr.	*
Inspeksjonsdato:	06.10.2010	Org. nr	964 950 768
Forrige kontroll:		Tillatelse nr.:	2006.052
Til stede fra kommunen:	Ann Kristin Devik, rådgiver vann og avløp	Utslippstillatelse av:	13.12.2006
	Ivar Østmodalen, driftsop.	Endring av:	*
	Bjørn Granås, driftsoperatør	Rapport nr:	2010.074
	Bjørn Johnny Bekken, driftsop	Saksnr., brev:	2010/7004
	Rune Skolbekken, rådgiver vann, avløp og miljø	Bransjenr. (NACE):	84.110
	Ellisiv Hovig, leder næringset.	Risikoklasse:	3
		Fylkesmannens inspektør:	Anne-Mette Nordbak Steinar Østlie

Hensikt:

Forhåndsvarslet inspeksjon med spesiell vekt på:

- oppfølging av krav i forurensningsforskriften kap. 14
- drift av renseanlegg, driftskontroll og kontroll med renseresultater
- drift og fornyelse av ledningsanlegg. Kontroll med overløp
- klimatilpasning – vurdering av konsekvenser ved økt nedbørsintensitet
- utøvelse av internkontroll (risikovurderinger og avviksbehandling)

Hovedkonklusjon:

Under inspeksjonen ble det påvist følgende avvik

på utslippstillatelse/forskrifter/forurensningsloven/egne prosedyrer og instruksjoner

- Risikovurdering for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende
- Anleggseier har ikke gjort tilstrekkelige forberedelser for å tilpasse avløpsanlegget til framtidige klimaendringer
- Overløp av urensset kloakkvann blir ikke tallfestet ved alle utslippspunkt
- Driftsforhold i renseanlegg er ikke tilfredsstillende dokumentert

Fylkesmannen vil ellers /imidlertid bemerke følgende forhold:

- Rutiner for registrering av avvik kan forbedres
- Kommunen har ikke satt egne funksjonsmål til avløpsnett

Utarbeidet dato: 14.10.2010

Godkjent dato:

Sign.:

Sign.:

Inspektør: Steinar Østlie

Jørn G. Berg, miljøverndirektør

Forholdene vil medføre pålegg om gjennomføring av utbedrende tiltak.

1. Innledning

Inspeksjoner gjennomføres i hovedsak for å verifisere at gjeldende krav med hensyn til ivaretagelse av ytre miljø overholdes. Inspeksjonen fokuserer på overholdelse av krav og rapporten beskriver eventuelle avvik og anmerkninger som ble avdekket under kontrollen. Rapporten gir således ingen fullstendig tilstandsvurdering av kommunens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner på et avvik og en anmerkning er som følger:

- AVVIK defineres som manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.
- ANMERKNING er et forhold som ikke omfattes av definisjonen for avvik, men som fylkesmannen mener det er riktig å påpeke for å ivareta og forbedre det ytre miljø.

2. Dokumentunderlag

Dokumentunderlag for kontrollen var :

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven).
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften).
- Utslippstillatelse av 13.12.2006

3. Omfang

Følgende områder ble dekket under inspeksjonen:

- Status for internkontroll (risikokartlegging, avviksbehandling)
- Registreringssystem for evt. uhell og håndtering av uhell
- Drift av Sand renseanlegg
- Driftskontroll og bruk av styringsparametere
- Kontroll med rensekrav og rensresultater
- Drift av ledningsanlegget tilknyttet renseanlegget
- Kontroll med overløp og utslipp av urensset avløp
- Fornyelse av ledningsnett – planer og gjennomføring
- Vurdering av virkning av forventet framtidig økt nedbørsintensitet
- Gjennomgang av kommunens driftsjournaler

Fylkesmannen har under inspeksjonen ikke vurdert andre forhold/områder av/ved kommunens virksomhet.

4. Avvik

Følgende avvik ble avdekket under inspeksjonen:

Avvik 1 Risikovurdering for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende.

Avvik fra Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 6.

Kommentar

1A) Risikovurderingen er mangelfull/utilstrekkelig behandlet for noen områder.

Kommunens prosedyre sier at risikoforholdene skal vurderes hvert år. Det er ikke foretatt en helhetlig risikovurdering på avløpssektoren for ytre miljø som har relevans i dag. Ved siste kartlegging og analyse hadde kommunen fokus på arbeidsmiljø.

1B) Klimatilpasning er ikke behandlet i og inngår ikke i risikovurderingen, jf. avvik 2.

Avvik 2 Anleggseier har ikke gjort tilstrekkelige forberedelser for å tilpasse avløpsanlegget til framtidige klimaendringer.

**Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-10 Utforming og drift av renseanlegg.
Forskrift om internkontroll § 5 punkt 7 Avdekke og rette opp avvik.**

Kommentar

2A) Kommunen har ikke undersøkt hvordan regionen vil bli påvirket mht. framtidige klimaendringer.

2B) Det er ikke foretatt vurderinger eller beregninger av hvilke konsekvenser og virkninger forventede framtidige nedbørsmengder vil ha på avløpsnett.

Klimatilpasning vil bli vurdert ved revidering av hovedplan avløp.

Avvik 3 Overløp av urensset kloakkvann blir ikke tallfestet ved alle utslippspunkt.

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-5 Avløpsnett.

Kommentar

3A) Vesentlige overløp mangler utstyr som enten registrerer vannmengde eller tidsvarighet for overløp av urensset vann.

3B) Forurensingsutslipp av urensset vann via alle overløp blir ikke tallfestet enten ved utslippsmålinger, modellering eller annen beregning.

10 pumpestasjoner i Sand rensedistrikt er ikke tilknyttet driftskontrollanlegg. Varighet av overløpsdrift eller –mengde blir ikke estimert ved disse stasjonene. Pumpene har timetellere. Disse kan gi et egnet utgangspunkt for en grov beregning av overløpsdriftens omfang.

Det forekommer relativt sjeldent overløpsdrift på pumpestasjoner som er tilknyttet driftskontrollanlegget, utenom ved særlig kraftig nedbør. For pumpestasjoner tilknyttet driftskontrollanlegg blir utslippsmengder ved overløpsdrift anslått eller beregnet på grunnlag av registrert tid.

Avvik 4 Driftsforhold i renseanlegg er ikke tilfredsstillende dokumentert.

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-10. Utslippstillatelsen, ”Krav til transportsystemet og avløpsnettets funksjon”.

Kommentar

4A) Overvåkings- og alarmsystemer er utilstrekkelige til å sikre kontinuerlig god drift
10 av 13 pumpestasjoner tilknyttet Sand renseanlegg er ikke tilknyttet driftskontrollanlegget med alarmvarsling. Disse har ett driftsbesøk per uke. Kommunen har ikke etablert rutiner for å avdekke driftsstanser og overløpsutslipp mellom besøkene, men naboer varsler ofte kommunen når varslingslys på taket lyser.

4B) Vaktordning for renseanlegget er utilstrekkelig eller fungerer i praksis ikke godt nok.
Avløpsanleggene har ikke vaktberedskap i helger eller på kveldstid. Dette kompliserer mulighetene for å utbedre skader og driftsstanser som medfører utslipp innen 24 timer, slik utslippstillatelsen forutsetter. Samarbeid med brannvesenet er diskutert. Det er ikke vurdert kost-/nytte-verdi ved å utelate alarmvarsling og vaktberedskap.

4C) Overløpsdrift foran renseanlegg blir ikke dokumentert.

Overløpsdrift foran renseanlegget inngår ikke i grunnlaget for beregning av anleggets renseseffekt.

Ved stor hydraulisk tilførsel til renseanlegget blir urensset avløp avlastet til overløp uten at det vurderes om dette samlet sett er forurensningsmessig gunstig. Kun én av tre innløpspumper holdes i drift i slike situasjoner. Renseanlegget har verken hydraulisk eller renseteknisk kapasitet til å behandle større avløpsmengder. Overløpsmengde blir ikke kvantifisert. Hydraulisk kapasitet må vurderes ved planlegging av nytt renseanlegg.

5. Anmerkninger

Følgende forhold ble avdekket under inspeksjonen:

Anmerkning 1:

Rutiner for registrering av avvik kan forbedres.

Kommentarer:

Kommunen har etablert en tilfredsstillende rutine for registrering av avvik. Det foretas en årlig gjennomgang for å følge opp avvikene og sikre at de blir lukket. På avløpssektoren føres det i tillegg en driftsjournal og en driftsdagbok.

Enkelte driftsrelaterte hendelser som kan medføre utslipp blir ikke avviksbehandlet. Dette kan f.eks gjelde påslipp av filler til nettet som forårsaker driftsstans på pumper.

Anmerkning 2:

Kommunen har ikke satt egne funksjonsmål til avløpsnettet.

Kommentarer:

Kommunen har ikke satt egne funksjonsmål, som f.eks inn- og utlekking eller tilføringsgrad, til avløpsnettet. Det anbefales at dette gjøres i hovedplan avløp.

Kommunen har ikke full oversikt over tilstanden på nettet, f.eks antall feilkoblinger. Det antas at omfanget er relativt begrenset. Dette blir nærmere kartlagt i forbindelse med revidering av hovedplan avløp.

Vannføringsdata brukes aktivt til vurdering av funksjon og mulige driftsstanser på nettet. Større avvik i tilførselen sees enkelt i normalsituasjoner, men et evt. utslipp er vanskeligere å avdekke under økende tilrenning ved nedbør. Det er ikke definert eller beskrevet grenseverdier eller normalverdier, hvor det skal reageres eller aksjoneres.

6. Andre forhold

- Nytt, felles renseanlegg for Sand og Mo er under planlegging
- Hovedplan avløp skal revideres, arbeid er igangsatt. Norconsult er konsulent
- 3 driftsoperatører, hvorav en nyansatt. Han skal på kurs på nyåret.
- Kommunen har et relativt nytt ledningsnett. Det foretas rehabilitering av noen hundre meter gamle betongledninger hvert år. Det er satt et mål om 0,5 % fornying av eksisterende nett. Foreløpig anses dette å være tilstrekkelig. Fornyingsmålet oppfylles i gjennomsnitt sett over flere år. Fremmedvannmengden på nettet kan likevel være betydelig ved kraftig nedbør. I forbindelse med en slik episode i august inneværende år, ble det registrert en 10-dobling av tilførselen til renseanlegget i løpet av noen timer.
- Magasinbekken i Sand sentrum har ikke tilfredsstillende hygienisk kvalitet. Kommunen har i noen tilfeller åpnet luker på spillvannsledninger for avlastning til overvannsledning, for å unngå kjelleroversvømmelser. Spyling av problemstrekninger vurderes.
- Kommunen benytter følgende styrende driftsparametere for renseanlegget:
 - pH (akseptabelt driftsområde 6-7)
 - orto-P (akseptabelt driftsområde er ikke valgt, men her anbefales at standard verdier som karakteriserer god felling, 0,1 mg P/l, benyttes).
 - I tillegg registreres siktedyp og slamnivå, men avlesningene av disse parametrene blir ikke dokumentert.
- DiH kalibrerer vannføringsmålere en gang per år.